

В. С. Білецький, В. І. Павлишин

Корунд

КОРУНД (мовою гінді курунда, від санскриту курувінда – *рубін*) – мінерал класу оксидів і гідроксидів. Оксид алюмінію шаруватої будови Al_2O_3 . Містить (%): Al – 52,91; O – 47,09. Домішки: Cr, Fe, Ti, Mn, Si. Сингонія тригональна. Густина 4, твердість 9. Синювато- або жовтувато-сірого кольору. Прозорі різновиди забарвлені в червоний (рубін), синій (*сапфір*), жовтий (сх. топаз) та ін. кольори. Риси не дає. Блиск скляний. Є дорогоцінним каменем. Утворюється в граніт. пегматитах у зв'язку з їх десиліфікацією (десилікацією), а також у контактово метасоматич. комплексах. На поверхні стійкий і утворює розсипи. К. – поліген. мінерал. Акцесор. К. приурочений до магматич. порід, їх пегматитів і лапрофірів (Хібіни та Ільмен. гори, РФ; Могоу, М'янма та ін.). Вкраплення К. (сапфіру) зустрічаються в лужних базальтоїдах (Таїланд, Австралія). Пневматоліто-гідротермал. родовища К., пов'язані зі скарнованими мармурами, корунд. плагіоклазитами та слюдитами, проявляються в ультрабазитах і кальцифірах (Могоу, М'янма; Кашмір, Індія; Рай-Із і Борзовка, Урал, РФ). Метаморфогенні родовища К. пов'язані з високоглиноземистими гнейсами й амфіболітами (джерела розсипів Шрі-Ланки, Індії, М'янми). Великі родовища абразив. К. приурочені до вторин. [кварцитів](#) (Семізбуги, Казахстан). В Україні є в межах УЩ. Освоєно виробництво штуч. К. (отримують унаслідок терміч. оброблення різноманіт. високоглинозем. сировини). Штуч. К. і непрозорі відміни природ. К. використовують як абразив. матеріал, зокрема з них виготовляють різал. диски та шліфувал.-різал. машини. Зі штуч. К. раніше виробляли корунд. голки (замість дорогих алмазних) – для відтворення запису грамплатівок у електропрогравачах і радіолах.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Корунд / В. С. Білецький, В. І. Павлишин // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-5315>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).